

نسخه سی هجده 15 غرور شد .
سنه لکی پوسته ایله 7,5 لیرا .
(اجنی مملکتلر ایچین 7,5 دولار)

ابونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بووروسنه
مراجعت ایدیلیر .
بازی ایشلرنک مرجعی آنقره مرکزیدر .

حیات

میانہ دامنہ میانہ . . . دنیایہ راہا ہویہ حیات قاتالم . . .
- نیچہ -

ادارہ مرکزی :
آنقرہ دہ ، استانبول جادہ سندہ آنقرہ
معارف امینلکی پائندہ کی دائرہ
استانبول بووروسی :
آنقرہ جادہ سندہ 87 نومرودہ
دائرہ مخصوصہ

4 نجی جلد

آنقرہ ، 20 ، ایلول ، 1928

صافی : 95

Musahabe

DAĞ YOLU

Hamdullah Subhî bey efendi nutuklarının bâzılarını neşr etti-ler. Buna " Dağ yolu," ismini verdi-ler. Yıllarca bu yolu tırmanan bugünkü nesil işittiği o hitâbeler-le kaç defâ heyecâna geldi, kaç defâ mefkhûre ateşi o sözler-le âlevlendi. Zafer ve inkılap nesli uzakta gördüğü parlak âleme varabilmek için bu yola tırmanır-ken, önüne dikilen kuvvetli mânî'leri yıkar-ken zaman zaman hitâbeler işitir-di. Bu hitâbeler bâzan bizi şöyle teşcî' eder-di. "Çetin bir dağ yolunda seneler-dir yürüyor-uz. Hareket noktasından uzaklaştıkça ufuk genişliyor ve rüzghar artıyor. Eski mâbet, eski ümit aşâğda, ovalarda kaldı. Kenarında dolaşdığımız uçurumların dibinden mâzînin lafzı ve şekli kayb olan şikhâyet ve îtiraz uğultusu geliyor. Milletinin târihinden bir vazîfe aldın ve bir birinden daha yüksek tepelere doğru yepyeni bir resul rûya ve îmânî-le çıkıyor-sın," Bâzan arkaya bakmanın vehâmetini şöyle anlatır-di: "Arkadaşlar, biz öyle bir sâhaya çıktık ki bir daha geri dönmeye imkhan yok-tur. Bu sâhillere çıkanlar arkada bıraktıkları gemileri yakmış-lardır. Mâzî-le aramızda aşl-maz uçurum var-dır." Bâzan Dumlupınara çıkar da bize şöyle âhd ettirir-di: "Aziz şehitlerimiz! İnönü, Sakarya, Dumlupınarda-ki meşhetlerimiz bir müsellesin uçları gibi

duruyor. Bu müsellesin üstünde yeni Türkiye bir ehram gibi yükseldi. En yukarda, ta tepede dalgalanan istikhlal ve inkılap bayrağı var. Eserinize sâdık-ız sâdık kalacağ-ız. O bayrağı indirtmeyeceğ-ız." En büyük zafer günü, daha yürünecek yolları gösterirde der-di: "Karanlıklarımız var, ağartacağız, yurdumuz viran-dir, şenleteceğiz, yüz binlerce öksüz yavrularımız var, okutacağ-ız, büyüteceğ-ız."

Dün yüzler-ce kişinin kuvvet aldığı bu hitâbeleri "Dağ yolu," nda okuyor-uz. Yarın-ki nesil de onları en mükemmel bir edebî kırâat olarak okuyacak-lardır. Yalnız onlar-la bizim aramızda bir fark var. Biz okur-ken dinli-yoruz da... Kuvvetli hatîp sözü yalnız mefhumlar hâlinde zihinlere müessir olmaz. Söz hatîb için sihirli bir âlet-tir. Onun-la rûhlara dokunur ve ekseriya dinleyenleri istediği hedefe sürükleyip götürür. "Dağ yolu," nda-ki yazıların bu têsirini biz bili-yoruz. Onun için-dir ki o satırları okurken hatîbin ağzından çıktığı zaman-ki müessiriyetini hatırlıyor-uz, âyni heyecanı duyabili-yoruz. Yazık ki yarın-ki nesil sâde-ce okuyacak-lar, bu sözlerin yaptığı têsîri yalnız hikhâye olarak dinleyeceklerdir.

Büyük inkılap devirlerinde en kuvvetli edebiyat hitâbelerde bulunur der-ler. Bu iddia Türk inkılâbı

için de sahih-tir. İstikhlal harbinin en kuvvetli san'at eserlerini o sıralarda kürsülerde söylenen sözlerde aramalı-yız. Bir hatîbin sözü yazı hâline geçtiği zaman ne kadar kuvvetini kayb eder-se etsin yine bu yazılar duyulan ve his ettirilen heyecânı saklar. Çok zaman san'atın sırrı bu heyecanda-dır.

Mütemâdiyen "Dağ yolu," ndan yürüyor-uz. Fakat şimdiye kadar en dar, en çetin yollarda yürümüş olmanın verdiği kuvvet ve idman-la en sarp tepelere bile koşa koşa çıkı-yoruz. Âcizler için imkhansız, korkaklar için müdhiş görünen şey, bu günkü Türk nesli için ideal oldu. Şu harf inkılâbının aldığı cereyâna bakınız. En müşkül bir inkılâbı ne îman-la ve ne kuvvet-le yapıyor-uz! Yarın bu sırrı ilmi gözle arayanlar bir parça mâziye bakarak bize kuvvet veren âmilleri bulmak mecbûriyyetinde-dirler.

Bunların bir kısmını "Dağ yolu," nda bula-bilir-ler.

Onun için "Dağ yolu," istikhbâlin de kîtâbî olacak-tır.

Mêmet Emin

فرانسه تياترو بجراني

صوك زمانلرده هر هانكي بفرانسز مجموعه سني قاريشد يراجق و يا خود بر محررك يازمش اولدني تياترو تنقيدنه كوز كزديره جك اولورسه كز ، تياترو بجرانندن شكاييت ايديله يكني كورورسكز . بو محرر ومنقدرك شكاييت ايندكاري تمثيل هيئتلرينك موجود اولماسي دكل ، ارزو ايدين ائرلرك ميدانه كتيريله ديكيدير .

فرانسه تياتروسى بويوك استحاله لر چيردكن صوكرا ، بوكون تك بر موضوع اطرفنده اوغراشمقدهدر : عشق . . . بو موضوع جوق زمان عمومى حربك چرچيوه سي آره سنه صوقولقمدهدر . عيني موضوع ، آشاغي بو قاري عيني فكرلر ، تياتروي سوه نلري دوشونديرمكدهدر . بو بجرانه بويوك منقدرلر يكانه سبب اوله رق سينه مالري كوسترمكدهدر . برانكاي منقدي شو فكرلري يوروتمكدهدر :

« تياترو كوزله جملهلر ، نزيه وقعهلر ايله روحه حاكمدر . . . او ، آنجق روحه غذا ويرد . . . حال بوكه سينه ما ، دوغروندن دوغرويه نظرلري اُسير ايتك قابليتنى كوستره بيلمشدر . سينه ماي سيرايدنلر حافظه لرنده يالكلر وقعهلر ايز براقش اولديغنى آكلارلر . . . سينه ما آراسنده دويولان كوزله جملهلر ، بو وقعهلر اوزرينه ايليشديرلش ، ايكرفنى قالمش برر سوس كيدير . . . حال بوكه تياتروده وقعهلر كوزله فكرلرك ، منطقي جملهلر حاكميتي آلتنده قالمق مجبوريتندهدر . اوراده صرف ايدينلر تك بركله ، بوتون وقعهي هيچه اينديره جك بر قوتدهدر . سينه ماي ، تياترويه رقيب عدايتك ، تياترو سينه ماي لايقيه بيلمه مك ديكمدر . تياتروده بجرانه اك بويوك سبب ، تياترو محررلرينك تدقيقلريني ايلره تمه دن ماصه باشلرنده ائرلريني يازمالردير . . . »

بو فكر و مطالعه ديكرلرندن ده ا منطقيدر . تياترو اثرلري ده ، رومانلركي مختلف جهته نظر اعتباره آلارق يازيله بيلير . ته زلي ائرلرده ، وقعهلرده يكانه توجه ايدييورلر . فقط آتش ايتمه يورلردى برى طرفده قوميتاجيلر ايسه صوئوق تره غرق اولدقلر حالده نظرلريني بو كولكله لردين آيرمايورلردى .

شقق سوكمك اوزره ايدى . چته جيلر حالا يوزى قوبون ياتييور و كنديلريني محاصره ايدن انسانلرك كيى بليرن ، كيى قايب اولان خياللريني قورقو ايله تعقيب ايدييورلردى . نهايت شقق سوكدى . بزم قهرمانلر خط حرب نظامنده ديزيلش اولان دوشماني كورديلر : بونلر ، قورومتق اوزره كويلولرك چيت ديوارلره آصدقلر صوقاقلر ايدى

توركيه چويرن : على صيدر

— سزى بكله يورز .

— بر آز صوكرا اونى شيطانلرك يانته كونده ريرم .

استاوري كويك ايچنده بر خفيه ايدى . اونك موجوديته كيمسه تحمل ايدمه يوردى . چته ريشي كويلولره خطابا باشلاديني نطقنه تكرار دوام ايتدى . خطابه سنك صوكنده مخابه نقرينه توجه ايدرهك : — نهى شيمدى آرتيق سزك كويه كيتمك لازم ! ديدى . كويلولره وداعلاشدى . وويوودادن صوكرا چته افرادى ده برره برره وداعلاشديلر . بوستانفري قولاووزلق ايتك اوزره اوكه دوشدى . وويوودا ايله چته افرادى آرقاسندن يورومكه باشلاديلر . يورولق ودينلنمك بيلمه ين بو انسانلرك كولكله لري بر آز صوكرا نظردن قايب اولدى .

قولاووز اوتنه كى كويه ياقلاشدقلريني خبرويردى . شيمدى هپسى داه ازياده احتياطله ايلره مكه باشلادى . چته افرادندن بريسى آلقاق سسله :

— عجا كويه عسكر و يا خود كولكلو تعقيب مفرزه سي كلشمى ؟ ديهه صوردى .

قولاووز — بوكون بر قاچ عسكر كلشدى . فقط مقدارى آزدي . شيمدى او بومشالردر بيله ! ديهه رك! دقتله يولنه دوام ايتدى . لاكن بر چاليه كوسته كلنه رك يره يوارلاندى . بونك اوزرينه ديكر قوميتاجيلرد يره ياتديلر . قولاووز آياغه قالدى . آردينه باقدى . بوتون قوميتاجيلرك يره ياتديغنى كورونجه اوده تكرار يره ياتدى . وويوودا امله يه امله يه قولاووزك يانته ياقلاشوب « نه كوردك ؟ » ديهه صوردى .

— برشى كورمه دم . . . سزنه كورديكز ؟ — بز سنك يره ياتديغنى كوردك .

— بنده سزك يره ياتديغنى كوردم . اطرافنده بر حيشيلتي اولدى . قوميتاجيلر مكالمه يي كسديلر . نفسلريني ضبط ايتكه باشلاديلر . وويوودا — او كزده آداملر وار .

قولاووز — اوت ، اوت ، ايشته باشلري كوزوكيور .

— آمان نه ده قالا باق بو صيراده افراددن برى يانلرينه ياقلاشارق « هر طرفدن محاصره ايديله يكمزك فرقنده ميسكز ؟ » ديدى .

وويوودا جوار ته لرده كى آداملري كوره رك : — آونجيه داغليكلر . بزه آتش ايدره لرله اوزمان چاره سنه باقارز! امريي ويردى .

ايلك زمانده كوردكلري آداملرك عددى كيتدكه آرتيوردي . نه قدار دقتله باقارلسه ، او قدار فضله فرق ايدييورلري . ياواش ياواش قارشيلرنده كى آداملرك حركتلريني سزمكه ، او طوروب قالدقلريني وقونوشدقلريني فرق ايتكه باشلاديلر . بعضاً اطرافه داغلييورلر و بعضاً ده طولانوب باش باشه يرييورلردى . بريسى قووالاييورلر مش كيى قوشوشويورلر ، صوكرا بردن بره يره ياتييور و توفكلريني قوميتاجيلره دوغرو

آرانه جق جهت ، اوتنه زك تام معنا سيله جانلانه بيلمه سي ، ياشايتلماسيدر . بعضى اثرلر صرف بر قاراقته رى جانلانديرمق ايچون وجود بولور . . . آرتق محرر اوقاراقته رك ، اوروحك بوتون خطوطنى چيزه جك وقعهلر ياراتمقلا مكلفدر . . . برته ز اطرافنده ، بروحي جانلانديرمق خصوصنده ياشايتلا جق عشق وقعهلر ده يكديكردن فرقلى اولور . . . تياترو بو كونكي يكنسق شكندن قورتاريلا بيلير

فرانسز منقدرلرينك آجي شكاييتلريني برر حقيقت اوله رق قبول ايدرسه ك ، فرانسه ده كى بويوك تياترولرك بر سنه صوكرا خلقى اكانديرمكدن باشقه بر غايه تعقيب ايتمه يه جكلري آكلاشيليور . بومسثله اطرافنده يازيلان صوك بر مقاله ده ده نييلوركه :

تياترو ، خاق اكلانديرمن . . قهقهه ده متلرينك طويلانديني تياترو بنالري ، جوق زمان صنعت كسوه سي آلتنه كيرمكدن اوزاق قالير . . چونكه صنعتك قاريشق اولديني و خلقده قهقههلر اويانديران اثرلر ، بوقهقههلره برار دوشونمك مجبوريتي ده آشيلار . . ايكيى بر آرا ده حصول بولور . . حال بوكه فرانسز تياترولري ، خلقى جلب ايدمه بيلمك ايچون يالكلر وودويل تمثيللرله اكتفا ايتكمدهدر . بو وودويلر جوق زمان حياتك هر هانكي بر كوشه سنده تصادف ايدين كولونچو كرفت وقعهلردن باشقه برشى دكلدر . . . صوك زمانلرده كوزله اثرلر وجوده كتيرن درام محررلري ، پيه سلريني قبول ايتديرمك ايچون بيك بر مشكلاته تصادف ايتكمدهدر . آغير قومه ديكر صوك زمانلره قدار حاكم اولديني فرانسز صنه لري ، بوكون ايكي قوميق حركتك شاهده اولقندن كنديني قورتاراميور . . كولك جوق ايدر . . سعادتك بر نشانه سي اوله رق قبول ايديلر . فقط دوشونمدهن ، محاكمه ايتمه دن كولك بر جتندر . تياترو خلقه محاكمه ايتكه لزوم كورمه دن قهقههلر طويللايه جق اثرلر ويره جك اولورسه ، خلقك نزيه روحنه حرمتسزلك ايتمش اولور

كوروليوركه فرانسه ده تياترو محررلري موضوع بولاماقده و بوندن دولايي تياتروي مشكل بروضيته صوققهدر . معافيه صوك دفعه وجوده كتيريلن ديني تياترولر ، بو وودويللردن ده فنا برتائير براقشدر . چونكه اوتنه دنبري تياترو ايله تضاد تشكيل ايدن كليساك ، كندى غايه وهدفنى كوستره ن و كنديسى ايچون على العاده بر پروا غانندان باشقا برشى اولمايان اثرلري وجوده كتيرمكده خلقه بريكيكك كوسترمشدر ، بالخاصه بو اثرلرك على العاده محررلر طرفندن قلمه آلماسي ، عدم موقعيته اك مهم بر سبب اوله رق كوستريله بيلير

فرانسه ده كى تياترو بجراني ، بويوك تياترو محررلرينك كوستره جكي يكي موقعيتلره ازاله ايديله بيلير . سينه مايه ويريلن اهميت بو بجرانك توليد ايدمه جكي بوشلقلري و ضررلري تلافى ايدمه ن . . چونكه هنوز سينه ما ، روحلر اوزرنده تياترو قدار مؤثر برتلين واسطه سي اولامامشدر . بلكه ده عصرلرده تياترونك بو حاكميتنى سوندورمه يه جكدر .

حكمت شوقى